

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

проф. Лазаренко Н.І.
2021 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПРАНТУРИ

053 - Психологія

Голова предметної комісії

д. психол. н., проф. Паламарчук О. М.

Вінниця 2021

Укладачі:

Паламарчук О.М., доктор психологічних наук, професор.

Чухрій І.В., доктор психологічних наук, доцент.

Ляц О.П., доктор психологічних наук, доцент.

Рецензенти:

Найчук В. В., кандидат психологічних наук, доцент Вінницького інституту університету «Україна»

Акімова О.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Програма вступного випробування затверджена на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Протокол № 13 від 3 березня 2021 року)

Пояснювальна записка

Програма випробування для отримання освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 053 «Психологія» базується на державному стандарті освіти з підготовки фахівців освітній ступінь «магістр» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 «Психологія», навчальному плані підготовки магістрів за напрямом підготовки 053 «Психологія», затвердженому Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, та навчальних програмах. Вона включає базові дисципліни, які входять до освітньо-професійної програми підготовки магістрів з спеціальності 053 «Психологія».

До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом «спеціаліста» за спеціальністю 053 «Психологія» або диплом «магістра» за спеціальністю 053 «Психологія».

Мета вступного іспиту полягає у визначенні рівня:

а) теоретичної підготовки вступника до аспірантури в області психології і його здатності реалізувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань у галузі психології праці;

б) спеціальних знань у галузі психології праці.

Вступний іспит є формою перевірки професійної готовності майбутніх аспірантів до виконання своїх професійних функцій і вирішення комплексу психологічних, дослідницьких завдань у сфері сучасної психології. Випробування дозволяє визначити рівень теоретичної і практичної готовності майбутніх докторів філософії до вирішення широкого комплексу діагностичних і коректувальних, експертних і консультативних, навчально-виховних, науково-дослідних і культурно-просвітницьких завдань в професійній сфері.

Вступник повинен продемонструвати готовність до наступних видів професійної діяльності: практичної, науково-дослідної, педагогічної.

Зокрема в *практичній діяльності* здатність і готовність до:

- аналізу психологічних властивостей і станів, характеристик психічних процесів, різних видів діяльності індивідів і груп;

- формування установок відносно здорового способу життя і поведінки, спрямованого на збереження здоров'я; попередження відхилень в соціальному і особовому статусі й розвитку, у функціонуванні людей з обмеженими можливостями, а також професійних рис в різних видах діяльності;

- виявлення труднощів в навчанні, порушень і відхилень в психічному розвитку, чинників асоціальної поведінки;

- діагностики психічних станів, що виникають в процесі життєдіяльності людини;

- розповсюдження інформації про роль психологічних чинників в підтримці й збереженні психічного та фізичного здоров'я, в процесах виховання і освіти, трудової й організаційної діяльності, комунікації; формування установок, спрямованих на гармонійний розвиток,

продуктивне подолання життєвих труднощів, толерантності у взаємодії з навколишнім світом.

У науково-дослідній діяльності здатність і готовність до:

- участі в проведенні психологічних досліджень на основі професійних знань застосування психологічних технологій, що дозволяють здійснювати вирішення типових завдань в різних наукових і науково-практичних галузях психології; вивчення наукової інформації, вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження;

- застосування стандартизованих методик;

- обробки даних з використанням стандартних пакетів програмного забезпечення.

У педагогічній діяльності здатність і готовність до:

- викладання психології як загальноосвітньої дисципліни;

- збору і оформлення навчальних матеріалів;

- проведення практичних занять в рамках затвердженого плану і програм;

- участі в проведенні тестування за підсумками навчання;

- участі в навчально-методичній роботі у сфері загальної освіти;

- пропаганді психологічних знань для працівників різних сфер життя суспільства.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

БЛОК 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ

Тема 1. Поняття методології науки

Сутність наукового пізнання. Пізнання і практика. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Рівні пізнання: емпіричне і теоретичне. Теорія як складова наукового пізнання.

Визначення теорії науки. Характеристика теорії: системність теорії; теорія як узагальнення фактів; функції теорії (пояснювальна, передбачення, практична, синтетична, методологічна).

Елементи теорії: наукова ідея (концепція), принцип, поняття, категорія, судження, висновок.

Визначення методології науки. Рівні методології: філософський, загальнонауковий, конкретнонауковий, методико-технологічний. Функції методології науки.

Тема 2. Вітчизняна психологія, її школи і напрямки

Персоналії та теорії Харківська психологічна школа та її персоналії. Рубінштейн С.Л. і «основи вітчизняної психології». Виготський Л.С.: культурно-історична теорія психіки. Ананьєв Б.Г.: людина як предмет пізнання, Леонтьєв О.М. і теорія діяльності. Абульханова-Славська К.О.: учіння про діалектику людського життя. Теорія установки Узнадзе К.Д. і грузинська школа психології. Київська вчинкова школа В.А. Роменця. Школа генетичної психології С.Д.Максименка. І.Г. Білявський та одеська школа історичної психології.

Тема 3. Методологія сучасної психології

Основні категорії, принципи та методологічні проблеми сучасної психології: сутність, історичний портрет, динаміка. Рівні методології сучасної психології Історичний перелік основних методологічних проблем сучасної психології: ситуація виникнення, умови сутнісної динаміки. Перспективи розв'язання методологічних проблем засобами сучасної психологічної науки. Поняття і феномен методологічної кризи.

Тема 4. Методи психології

Науковий метод: сутність, структура, застосування. Принципи побудови психологічного дослідження. Система методів психологічної науки і практики. Теоретичні методи психологічного дослідження. Емпіричні методи дослідження. Експеримент. Спостереження. Аналіз продуктів діяльності. Опитувальні методи. Методи практичної психологічної допомоги. Можливості застосування математичних методів у психологічних дослідженнях. Взаємозв'язок методології, методу та методики дослідження

Тема 5. Базові категорії психології

Проблема категоріального апарату у психології. Принцип відкритості категоріального апарату. Категоріальний апарат психології за М.Г.Ярошевським (1974), К.К.Платоновим (1972), О.М.Леонтьєвим (1977), О.М.Ткаченком (1979), А.В.Петровським та М.Г.Ярошевським

(2001), Б.Ф.Ломовим (1984). Відображення, діяльність, спілкування, особистість як базові категорії психології, обґрунтування їх визначення.

Категорія відображення у психології. Сутність відображення. Рівні психічного відображення. Сенсорно-перцептивний рівень відображення, рівень уявлення, мовленнєво-мисленнєвий рівень: суть та специфічні особливості. Основні форми психічного відображення (образна та понятійна), їх відмінності.

Категорія діяльності у психології. Визначення діяльності, її ознаки. Суб'єкт-об'єктні відношення в процесі діяльності. Структура діяльності. Процесуальна структура діяльності: процеси або етапи (аналіз умов діяльності, планування, організація, власне виконання, оцінка та контроль; дії (операції, способи дії, уміння, навички), рухи (виконавчі, гностичні, пристосування). "Складові діяльності як умови її здійснення: потреба-мотив, предмет, умови, знаряддя, процес, результат діяльності. Сторони діяльності: емоційно-мотиваційна, змістова, операційна, організаційна.

Категорія спілкування у психології. Визначення суті спілкування. Суб'єкт-суб'єктні відношення в процесі спілкування. Форми спілкування: безпосереднє, опосередковане. Функції спілкування: 1) інформаційно-комунікативна, регуляційно-комунікативна, афективно-комунікативна; 2) організація спільної діяльності, пізнання людьми одне одного, формування та розвиток міжособистісних стосунків. Структура спілкування: макрорівень, мезарівень, мікрорівень.

Категорія особистості у психології. Людина як індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт і об'єкт впливів. Системна детермінація розвитку особистості (соціалізація, індивідуалізація). Структура особистості.

Тема 6. Галузі психологічної науки

Історіогенез становлення та розвитку системи галузей психологічної науки. Сучасна система галузей психології. Проблема співвідношення фундаментальних та прикладних галузей в структурі сучасного психологічного знання. Проблема взаємозв'язку теоретичної та практичної психології.

БЛОК 2. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Поняття про психіку.

Предмет психології як науки Проблема природи психіки у вітчизняній психології. Детермінація психічного. Вчення про рефлекс. Внутрішнє та зовнішнє як психологічна проблема. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти психічного. Динаміка уявлень про предмет психології.

Тема 2. Розвиток психіки у філогенезі та історіогенезі

Поняття про філо- та історіогенез. Вплив природних умов на виникнення та розвиток психіки. Адаптивне та теологічне тлумачення

психічного. Типи і форми поведінки організмів. Стадії розвитку психіки: сенсорної, перцептивної психіки та практичного інтелекту. Виникнення первісної свідомості. Суспільно-історичний характер свідомості. Свідомість як вища, інтегруюча форма психіки. Загальна характеристика свідомості людини та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини. Загальні закономірності еволюції психіки тварин. Форми відображення та поведінки у тварин. Відмінності психіки людини і тварин. Свідомість і мова.

Тема 3. Розвиток психіки в онтогенезі

Поняття про онтогенез. Психічний розвиток на рівні організму, індивіда, особистості. Фактори, що детермінують психічний розвиток людини. Виникнення свідомості в онтогенезі. Вирішальна роль суспільно-історичного фактору у розвитку особистості. Вплив біологічного фактору на психічний розвиток людини. Поняття про "кризи психічного розвитку", "сензитивний період", "зони розвитку особистості", "періодизацію психічного розвитку". Роль різних видів діяльності у психічному розвитку особистості. Ненормативний психічний розвиток.

Тема 4. Психічні явища: класифікація та систематизація

Засади класифікації психічних явищ. Психічні процеси. Психічні стани. Психічні властивості. Взаємозв'язок психічних процесів, станів та властивостей. Пізнавальна сфера психіки. Емоційно-вольова сфера психіки. Проблема взаємозв'язку пізнавальної та емоційної сфери психіки.

Тема 5. Психологія особистості

Теорії особистості. Вітчизняні теорії особистості. Структура особистості. Зарубіжні теорії особистості. Розвиток теорії особистості в Європі та США у ХХ ст. "Клінічні" та "статистичні" теорії особистості. Психоаналітична теорія особистості З.Фрейда. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналогічна психологія К.-Г. Юнга. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Теорія особистості за К.Хорні. Гуманістична психологія особистості А. Маслоу. Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса. Теорія особистості В. Франкла. Теорії життєвого шляху особистості.

Тема 6. Психічні процеси

Пізнавальні психічні процеси: система, функції, властивості. Відчуття. Види відчуттів. Фізіологічні механізми відчуттів. Сприймання. Закономірності побудови перцептивного образу. Властивості сприймання. Теорії сприймання. Увага. Види уваги. Властивості уваги. Теорії уваги. Пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Теорії пам'яті. Явище ремінісценції. Мислення. Види мислення. Психологічні закономірності мислення. Теорії мислення. Мовлення. Види мовлення. Функції мовлення. Взаємозв'язок мовлення та мислення. Уява. Види уяви. Теорії уяви. Емоційні та вольові психічні процеси: система, функції. Фізіологічні основи емоцій. Види емоцій. Почуття. Теорії емоцій. Воля. Поняття емоційного інтелекту. Підходи до дослідження волі. Вольова дія. Вольові властивості та їх розвиток.

Тема 7. Вищі психічні функції та властивості

Свідомість як вища форма розвитку психіки. Психологічні закономірності пізнавальної діяльності. Загальнопсихологічні теорії інтелекту і його види. Креативність. Психологічні закономірності творчості. Самосвідомість та її розвиток. Зміст та структура Я-концепції. Значення рефлексії в пізнанні та самопізнанні.

Тема 8. Психологія індивідуально-психологічних відмінностей
Психодинамічні індивідуальні відмінності. Темперамент. Теорії темпераменту. Вчення про властивості нервової системи та темперамент за І. П. Павловим. Конституційні теорії темпераменту Е. Кречмера та У. Шелдона. Концепція властивостенервової системи та темпераменту Б. М. Теплова та В. Д. Небиліцина. Дослідження темпераменту В. С. Мерліним, В. В. Білоусом, В. М. Русаловим. Здібності. Види здібностей. Пізнавальні здібності. Інтелект. Психометричні моделі інтелекту. Біологічні та соціальні фактори розвитку інтелекту. Проблема спадковості інтелекту. Індивідуально- особистісні відмінності. Характер. Дослідження особистості з позицій теорії рис: Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Айзенк. Дослідження особистості з позицій теорії типів.

Тема 9. Психологія діяльності

Поняття про діяльність. Розробка теорії діяльності у вітчизняній психології. Теорія діяльності і предмет психології. Психологічна структура діяльності. Потреби як джерело активності особистості. Класифікація потреб. Мотиви діяльності. Способи та засоби реалізації діяльності. Зовнішня та внутрішня діяльність. Процеси інтеріоризації та екстеріоризації. Рухи, дії та операції. Процес засвоєння діяльності. Інструментальна основа діяльності: знання, вміння, навички. Формування навичок та вмінь. Звички та їх роль в поведінці людини. Діяльність і психічні процеси. Основні види діяльності людини. Спілкування як вид діяльності. Ігрова діяльність та її психологічні особливості. Роль гри у розвитку дитини. Навчальна діяльність та її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Педагогічна діяльність.

БЛОК 3. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Сутність, структура, функції, категорії соціальної психології та взаємозв'язки з іншими галузями знання

Соціальна психологія як наука про закономірності становлення, розвитку та функціонування соціально-психологічної реальності. Предмет та об'єкт соціальної психології. Структура, функції та завдання сучасної теоретичної та прикладної соціальної психології.

Співвідношення понять "соціальне" та "психічне". Соціально-психологічне відображення, його зміст та форма. Інтеграція "соціального" та "індивідуального" як шлях розвитку сучасної соціальної психології.

Основні сфери досліджень у соціальній психології: закономірності та механізми спілкування й взаємодії людей, великих і малих соціальних груп, особистості; особистість в системі суспільних та міжособистісних

відносин.

Тема 2. Психологія спілкування

Спілкування як необхідна умова існування людини та суспільства. Афіліація як потреба в спілкуванні. Загальні чинники афіліації. Афіліація як реакція на загрозу. Компоненти соціальної підтримки. Буферний ефект соціальної підтримки. Атракція в процесі спілкування. Чинники виникнення атракції.

Різні підходи до визначення спілкування у психології, соціальній психології та соціології. Взаємозв'язок спілкування та спільної діяльності, спілкування та соціальні відносини.

Спілкування та комунікація. Спілкування та взаємодія: спільне та відмінне у цих поняттях. Поняття спілкування у широкому та вузькому розумінні.

Структура спілкування. Види та форми спілкування. Функції спілкування. Особливості масового та міжособистісного спілкування. Спілкування як спосіб реалізації соціальних відносин.

Тема 3. Психологія груп

Поняття про соціальну групу. Класифікації груп. Психологічні особливості великих груп. Психологічні закономірності масової поведінки. Психологічні закономірності функціонування та розвитку малих груп. Процеси та механізми групової динаміки. Розвиток малої соціальної групи. Моделі групо- та колективоутворення. Групові норми та нормоутворення. Феномен групового тиску. Конформізм та конформність. Експерименти С. Аша. Проблема згуртованості групи. Конфлікт як явище групової динаміки. Феномен лідерства і керівництва. Теорії походження лідерства та керівництва. Стилі лідерства та керівництва. Особливості прийняття рішення групою.

Тема 4. Психологічні особливості етнічних груп

Етнопсихологічні характеристики етнічних груп та особистості. Феномен етнічної ідентичності. Етнічна свідомість. Етнічна самосвідомість. Етнічний (національний) характер. Співвідношення понять етнічний (національний) характер та характер особистості. Труднощі у дослідженні етнічного (національного) характеру. Культура й психологія: точки взаємозв'язку. Культура як основа етнорозрізнювальна ознаки. Колективізм-індивідуалізм як психологічна характеристика етнічних груп. Особливості українського національного характеру. Етнічні стереотипи. Феномен етноцентризму. Проблема походження етнопсихологічних особливостей.

Тема 5. Соціальна психологія особистості

Соціально-психологічні аспекти дослідження особистості. Проблема соціалізації у соціальній психології. Інститути соціалізації. Етапи соціалізації. Механізми соціалізації. Особистість у структурі групових відносин. Статус та роль особистості в групі. Структура та функції соціальних установок. Взаємозв'язок соціальної установки та поведінки. Феномен Р. Лап'єра.

Тема 6. Прикладна соціальна психологія

Предмет і завдання прикладної соціальної психології. Особливості прикладних досліджень у соціальній психології. Основні сфери застосування прикладної соціальної психології. Прикладна соціальна психологія у сфері економіки і виробництва; політики; управління; освіти і науки; охорона здоров'я; сім'ї та правовій сфері.

БЛОК 4. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ

Тема 1. Предмет, методологія та основні напрями дослідження психології розвитку

Методологія та методи дослідження вікової психології. Експериментальні плани у дослідженнях розвитку. Психодіагностика інтелекту дітей. Поняття розумового віку. Поняття про IQ. Становлення поняття про психічний розвиток. Педологія як комплексна наука про дитину. Історія розвитку педології в СРСР. Біогенетична теорія С. Холла. Закон рекапітуляції. Філософія освіти М. Монтесорі. Концепція періодів чутливості. Психоаналітичний погляд на психічний розвиток. Завдання розвитку особистості в епігенетичній теорії Е. Еріксона. Теорія прихильності Дж. Боулбі. Поведінка прихильності та стилі прихильності. Респондентна та оперантна моделі обумовлювання. Принципи обумовлювання. Теорія соціального наuczіння А. Бандури. Умови наuczіння через спостереження. Наuczіння з точки зору етології. Ознаки наuczіння шляхом імпринтингу. Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Моральний розвиток в онтогенезі: підходи Ж. Піаже та Л. Колберга. Сучасна теорія психічного розвитку. Чинники психічного розвитку. Проблема соціального та біологічного в психічному розвитку індивіда. Теорії психічного розвитку. Основні «закони» психічного розвитку (за Л. С. Виготським, З. Фройдом, Ж. Піаже). Механізми психічного розвитку. Кризи вікового розвитку, їх зміст; підходи Л. С. Виготського та Е. Еріксона. Співвідношення навчання, виховання та розвитку. Культурно-історична теорія Л. С. Виготського про психічний розвиток дитини. Д. Ельконін про психічний розвиток дитини. Теорія провідної діяльності О.М. Леонтьєва.

Тема 2. Психологічна характеристика періодів розвитку

Періодизації розвитку особистості. Психологія немовляти. Психологічна характеристика раннього дитинства. Психологія середнього дитинства. Психологічні особливості підліткового віку. Психологічна характеристика юнацького віку. Акмеопсихологія. Розвиток психіки людини у періоди дорослості, періоди дорослості. Загальний аналіз криз вікового розвитку. Психічний розвиток у період ранньої дорослості. Психологія середньої дорослості. Психологічні особливості пізньої дорослості. Геронтопсихологія. Теорії старіння: порівняльний огляд. В. В. Фролькіс та адаптаційно-регуляторна теорія вікового розвитку Специфіка застосування різних експериментальних планів у дослідженнях осіб старших вікових груп. Феномен ейджизму та його різновиди. Особливості змін мнемічної сфери при старінні. Особливості змін мовленнєвої сфери

та інтелекту при старінні. Динаміка особистісних змін при старінні. Інволюція репродуктивної сфери: поняття про мено- та андропаузу. Психопатологія пізнього віку: поняття про параноїд, делірій, інволюційну депресію тощо. Типологія деменцій пізнього віку, їхня етіологія та протективні фактори.

Тема 3. Предмет і методологія дослідження педагогічної психології

Предмет і завдання педагогічної психології. Історичні види, форми, інститути та механізми соціалізації. Основні категорії педагогічної психології (соціалізація, виховання, навчання, формування, розвиток, наuczіння, навчальна діяльність, усвідомлення та засвоєння, соціальні норми, цінності, соціальні настанови, компетентності, знання, вміння, навички, здібності). Методи дослідження в педагогічній психології. Методи впливу педагогічної психології.

Тема 4. Психічний розвиток і освіта

Теорії співвідношення психічного розвитку і освіти. Умови психічного розвитку, поняття соціальної ситуації розвитку, новоутворення розвитку, зони актуального і найближчого розвитку, Роль провідної діяльності та сенситивного періоду в психічному розвитку дитини. Теорії співвідношення освіти (навчання) і розвитку у психології. Основні лінії психічного розвитку людини у процесі освіти.

Тема 5. Психологічний аналіз навчальної діяльності

Учіння як різновид наuczіння. Механізми та закони наuczіння. Учіння як пізнавальна діяльність. Психологічна структура учіння, його основні характеристики. Зарубіжні та вітчизняні теорії навчальної діяльності. (Я. А. Коменський, Ж. Піаже, Перес і Кросс, К. Ушинський, С. Рубінштейн, Г. Костюк, Д. Б. Ельконін, В. В. Давидов). Рівневий аналіз учіння. Проблема розвитку пізнавального інтересу. Поняття орієнтовної основи дій. Класифікація навчальних дій. Інформаційний компонент навчальної діяльності. Види контролю в навчальній діяльності. Психологічні умови ефективного формування понять, навчальних навичок. Оцінка та відзнака в навчальній діяльності. Класифікація оцінок. Особливості та закономірності формування навчальної діяльності та пізнавальних процесів на різних вікових етапах розвитку людини. Поняття, складові та типи навчальності. Психологічні проблеми освіти. Психологічна служба в системі освіти.

БЛОК 5. ПРИКЛАДНІ ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Психологічна діагностика

Виникнення та розвиток психодіагностики. Розвиток психодіагностики на теренах Радянського Союзу. Розвиток психодіагностики в Європі та США. Психодіагностичний метод і діагностичні підходи. Об'єктивний підхід у психодіагностиці. Тестування здібностей та особистості. Суб'єктивний підхід у психодіагностиці, його діагностичні можливості та обмеження. Проективний підхід до діагностики особистості. Поняття проєкції. Діагностичне значення та

обмеження проєктивних методик. Класифікація психодіагностичних методик. Вимоги до психодіагностичних методик. Надійність, її види та способи встановлення. Валідність, її види та способи встановлення. Стандартизація психодіагностичної методики. Статистичні норми. Вимоги до розробки та адаптації психодіагностичних методик. Організація психодіагностичного обстеження. Характеристика основних етапів психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз та прогноз. Специфічні особливості комп'ютерної психодіагностики. Етичні та фахові норми психодіагностики.

Тема 2. Клінічна психологія

Передумови виникнення та історія клінічної психології як наукової дисципліни. Критерії здоров'я та хвороби, норми та патології. Порушення психічної діяльності при психічних захворюваннях. Вплив хронічної соматичної хвороби на психіку. Психологічні та поведінкові реакції хворих на захворювання. Внутрішня картина хвороби. Механізми психологічного захисту при хворобі. Психологія лікувального процесу. Психологічна дія ліків. Плацебо-ефект. Психологічні особливості роботи з різними групами хворих. Роль особистості в етіології та патогенезі захворювання. Механізми розвитку психосоматичних хвороб.

Тема 3. Психологічне консультування та психотерапія

Психологічне консультування та немедична психотерапія як форми психологічної допомоги. Відмінності між психологічним консультуванням, немедичною та медичною терапією. Цілі та методи психологічного консультування. Принципи організації консультативної взаємодії. Моделі консультативної допомоги. Етапи консультативної взаємодії та їх завдання. Техніки консультування. Характеристика найбільш типових консультативних звернень. Історія виникнення та розвитку психотерапії як соціального інституту. Цілі та методи психологічної терапії. Напрями та школи психологічної терапії. Специфіка індивідуальної та групової психотерапії. Організаційні засади роботи психотерапевта. Проблема ефективності психологічної терапії. Етичні та професійні вимоги до підготовки та діяльності психотерапевта. Феномен професійного вигорання психотерапевта.

Тема 4. Психологія праці, професійного вибору та профорієнтації

Психологія праці як прикладна галузь психологічної науки. Основні функції і завдання психолога на підприємстві. Психологічний зміст праці. Системна психологічна характеристика професійної діяльності. Професіограма як результат наукового вивчення і узагальнення відомостей про працю. Психограма як ядро професіограми. Професійна придатність як багаторівневе, поліструктурне утворення. Професійна придатність та професійно важливі властивості. Мотивація до праці. Моделі мотивацій до праці. Задоволеність працею. Функціональні стани людини в трудовій діяльності. Діагностика та корекція функціональних станів у трудовій діяльності. Навчання та підвищення кваліфікації працівників. Функції психолога в системі професійного відбору. Роль психолога в системі профорієнтації.

Критерії та норми оцінювання фахового випробування

Результати складання фахового випробування визначаються оцінками «відмінно», «дуже добре», «добре», «достатньо», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно» за національною шкалою.

Критерії оцінювання розробляються кафедрою психології та соціальної роботи, затверджуються Вченою радою інституту і включаються до програми фахового випробування.

Оцінки за результатами вступного випробування оголошуються в день його проведення після оформлення протоколу засідання комісії.

Критерії бальної оцінки знань

Фахове вступне випробування включає два види завдань:

- теоретичне завдання;
- професійно-орієнтоване завдання.

Теоретичні завдання дозволяють визначити рівень теоретичної обізнаності вступника. Професійно-орієнтоване завдання дозволяє визначити сформованість умінь вирішувати психологічні задачі (аналізувати проблемні ситуації та з'ясувати причини їх виникнення та подальші дії психолога).

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необгрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обгрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обгрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить

		власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
Максимальна кількість балів	2 (питання) по 30 балів 60 балів	
Професійно-орієнтоване	40-36 балів	<ul style="list-style-type: none"> - зроблений детальний та послідовний аналіз проблемної ситуації; - інтерпретація містить узагальнену характеристику описаного явища, вказуються можливі причини, зазначаються типологічні особливості; - є рекомендації, щодо усунення причини описаного явища. Рекомендації конкретизовані відносно представленої ситуації. Наведені приклади завдань, які можуть бути використані; - робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	35-28 балів	<ul style="list-style-type: none"> - зроблений аналіз проблемної ситуації; - інтерпретація містить узагальнену характеристику описаного явища, зазначаються типологічні особливості; - є рекомендації, щодо усунення причини описаного явища. Рекомендації конкретизовані відносно представленої ситуації. - робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	27-17 балів	<ul style="list-style-type: none"> - зроблений аналіз проблемної ситуації; - інтерпретація містить узагальнену характеристику описаного явища; - є рекомендації, щодо усунення причини описаного явища; - у роботі є незначні стилістичні і

		граматичні помилки.
	16-0 балів	- зроблений аналіз проблемної ситуації із помилками.
Максимальна кількість балів	40 балів	-
Всього	100 балів	-

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
65-79	C	добре
55-64	D	задовільно
50-54	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно
1-34	F	неприйнятно

Література

1. Абрамова Г. С. Психологическое консультирование: Теория и опыт. М.: Академия, 2000. 165 с.
2. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. М.: Класс, 1999. 231 с.
3. Анастаси А. Психологическое тестирование: Книга 1; Пер. с англ. М.: Педагогика, 1992. 320 с.
4. Анастаси А. Психологическое тестирование. СПб.: Питер, 2007. 211 с.
5. Андреева Г. М. Социальная психология. М.: Из-во МГУ, 2017. 125 с.
6. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. М., 1988.
7. Бодалев А. А. Общая психодиагностика. СПб.: Изд-во «Речь», 2000. 127 с.
8. Божович Л. И. Личность и её формирование в детском возрасте. М., 1996. 213 с.
9. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 2018. 224 с.
10. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта Дж. Бьюдженталь. СПб., 2012. 312 с.
11. Глуханюк Н. С. Психодиагностика (практикум): Учебное пособие. М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2015. 272 с.
12. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування: Пер. з англ. К., 2014. 265 с.
13. Елисеев О. П. Практикум по психологии личности. – 2-е изд., испр. и перераб. СПб.: Питер, 2016. 512 с.
14. Максименко С. Д. Загальна психологія. К.: Форум, 2014. 216 с.
15. Скрипченко О. В. Загальна психологія: Навч. посібн. К.: АПН, 2017. 212 с.
16. Калина Н. Ф. Основы психотерапии. К., 2017. 312 с.
17. Колесникова Г. И. Психологическое консультирование. Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. 243 с.
18. Комінко С. Б. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. 20195.–406 с.
19. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. К., 2015. 323 с.
20. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. К.: Вища школа, 2018.
21. М'ясоїд П. А. Задачі з курсу загальної психології. К., 2008. – 184 с.
22. Немов Р. С. Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2010. 631 с.
23. Ойстер К. Социальная психология групп. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2014. 232 с.
24. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. К., 2017. 245 с.
25. Райгородский Д. Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2016. 672 с.
26. Романова Е. С. Психодиагностика: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2015. 400с.

27. Савчин М.В. Соціальна психологія. Дрогобич, 2013. 215 с.
28. Семиченко В.А. Психологія соціальних відносин. К., 2018. 231 с.
29. Скребец В. О. Психологическая диагностика. К.: МАУП, 2016 214 с..
30. Спиваковская А. С. Профилактика детских неврозов: Комплексная психологическая коррекция. М., 2008. 221 с.
31. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. К.: Главник, 2004. 211 с.
32. Циба В.Т. Соціологія особистості: системний підхід. К., 2000. 214 с.
33. Цимбалюк І.М. Загальна психологія. К., 2017. 304 с.

**Голова предметної комісії
доктор психологічних наук, професор**

Паламарчук О. М.